

Olli Lehtovuori viinirypäletarhassaan Pakilassa.

Alvar Aallon ateljeen gallerian *Pohjoista Luontoa* -valokuvanäyttelyn takana on arkkitehti Olli Lehtovuori (s. 1932). Haastattelimme Lehtovuorta näyttelyn ja hänen pitkän uransa tiimoilta ennen avajaisia. KUVA & TEKSTI: Annukka Pakarinen

Miten sinusta tuli arkkitehti?

Se onkin hyvä kysymys. Ylioppilasaineeseeni kirjoitin, että minusta tulee yhteiskunnallinen kirjailija. Nuorempana suunnittelin myös kansakoulun opettajan ammattia. Kotikaupungissani Kuopiossa ei liioin päässyt kosketuksiin arkkitehdin ammatin kanssa. Muistan isäni kerran kertoneen tapaamastaan arkkitehti Nykäsestä, jota kutsuttiin Nyrkkitehti Äkäseksi. Isälläni saattoi olla osuutta muutenkin asiaan. Hän oli huomannut taitoni piirtäjänä. Olin myös lahjakas matematiikassa ja äidinkielessä. Ajatus kumpusi lopulta varmasti monesta suunnasta ja päätin osallistua kesällä 1953 arkkitehtuurin karsintakurssille. Hakijoita oli paljon ja mukaan meistä valittiin nelisenkymmentä.

Minkä kaiken parissa olet työskennellyt pitkän urasi aikana?

Valmistuin arkkitehdiksi vuonna 1960, mutta jo opiskeluaikana sain kunnian olla mukana tekemässä Lapin suunnitelmista piirustuksia Alvar Aallon seutus suunnittelutoimistossa Rovaniemellä. Lapin projekti oli opettavaista ja railakasta aikaa. Aallon toimiston lisäksi työskentelin Keijo Strömin ja Olavi Tuomiston alaisuudessa. Pidin myös omaa toimistoani ja harjoitin opetustoimintaa Teknillisessä korkeakoulussa. Tämän jälkeen olin mukana muun muassa asuntohallituksessa erilaisissa tehtävissä aina pientalotoimistosta kehittämistoimistoon. Ympäristöministeriöön siirryin 1980-luvun lopulla ja uudistin siellä asuntonormit. Sieltä sitten jäin myös eläkkeelle. Paljonhan sitä on ehtinyt. Erikoisalaani on sosiaalinen asuntorakentaminen.

Kerro lisää Alvar Aallon seutusuunnittelutoimistosta Rovaniemellä. Millaisia muistoja sinulle on jäänyt niiltä ajoilta mieleen?

Oikein lämpimiä muistoja. Suunnittelutoimisto sijaitsi Alaoja nimisessä maatalossa jokivarressa. Toimiston chefinä oli Jaakko Kaikkonen. Porukka oli oikein mukava ja paikoitellen tunnelma sekä meno oli vallatonta. Alvaria en nähnyt tuon kesän 1955 aikana Rovaniemellä, mutta saimme kunnian tavata Kekkosen Lapin messujen näyttelyosastolla.

Ahkeran työskentelyn lomassa vierailimme vapaa-ajalla muun muassa uudelleen rakennetussa Pohjanhovissa. Pohjois-Suomen tärkeimmän hotellin ja ravintolan hovimestarina oli tuolloin legendaarinen Pirkko Jartti. Hän piti paikoitellen porukkaamme kurissa pilke silmäkulmassa ja näytti aina sormin monen viikon porttikiellon saimme illan päätteeksi. Maksimi oli muistaakseni kolme viikkoa. Välillä meillä kyllä oli sellainen niin sanottu boheemi viitta olkapäillä.

Millainen oli suhteesi Alvar Aaltoon ja hänen töihinsä?

Oli kunnia työskennellä nuorena arkkitehtioppilaisena Alvar Aallon seutusuunnittelutoimistossa. Kuulin teekkariaikoina Aallon puheen ja muistan sen tehneen vaikutuksen. Hän oli taitava arkkitehti, mutta myös loistava puhuja ja esiintyjä. Noihin aikoihin Aaltoa vastaan oli myös voimakas oppositio. Jotkut nuoret arkkitehdinalut pitivät Aaltoa liian elitistisenä. Itse yritin pysytellä näistä kiistoista täysin ulkona. Kirjoitin tosin *Arkkitehti*-lehden aiheesta tekstin otsikolla *Mitään ei voiteta salonkikommunismilla*.

Olet ollut myös eläkkeelle jäätyäsi aktiivinen monella saralla.

Kirjoitan ja valokuvaan edelleen ahkerasti. Olen ollut erityisesti aktiivinen kirjoittamisen kanssa. Vuonna 1999 tein *Suomalaisen asuntoarkkitehtuurin tarina* -kirjan. Uusin teokseni on vuonna 2011 ilmestynyt matkapiirustuksiini pohjautuva *Seitsemän matkaa Eurooppaan*. Mukana teoksissani on myös Alvar Aallon töitä Vuoksenniskasta, Akateemiseen kirjakauppaan ja Finlandia-taloon. Kirjoittamisen ja kuvaamisen lisäksi hoidan myös viinirypäletarhaani.

Mitä näemme Pohjoista luontoa -näyttelyssä?

Kutsun kokonaisuutta näyttelypakinaksi. Minoltan filmikameralla ottamani valokuvat sijoittuvat ajallisesti 70–90-luvuille. Maantieteellisesti kokonaisuus rajoittuu pohjoiselle havumetsävyöhykkeelle. Mukana on valokuvia niin Suomesta kuin Pohjois-Venäjältäkin. Esimerkiksi Jakutiasta ja Kuolan niemimaalta ikuistetut kuvat ovat näyttelyssä esillä.

Näyttely jakautuu morfologisesti. Luonnonelementteinä ovat metsä, joki, kallio ja järvi. Kuvien kautta paljastuu luonnon ihmeellisyys aina jumalaisista jäkälästä, syviin metsälampiin ja Kemijoen tukkisumaan. Useat kuvat on valokuvattu kajakkiharrastukseni parissa. Matkoja on kertynyt kajakin selässä ainakin 5000 kilometriä. Kajakilla pääsee sellaisiin paikkoihin, johon ei välttämättä muuten ikinä löytäisi. Kuvien kautta tarkastelen myös luonnon ja arkkitehtuurin läheistä suhdetta.

Näyttelyn valokuvia voisi kutsua myös luontokuviksi. Millainen on suhteesi luontoon?

Ensimmäisiä voimakkaita kosketuksiani luontoon on 1940-luvulla Kuopiossa aloittamani lintuharrastus. Aallon seutusuunnittelutoimistossa työskennellessäni löysin puolestaan Lapin luonnon. Edellä mainitsemani kajakkimatkat Saaristomerellä ja Järvi-Suomessa ovat olleet myös innostavia kokemuksia ja vieneet minut lähemmäs luontoa. Hullaannun erityisesti kallioista. Kolmannes näyttelyn otoksista onkin valokuvia kallioista. Reima Pietilä on toiminut varsinaisena maantiedon opettajanani. Hän suositteli aikoinaan minulle Granön *Puhdasta maantiedettä*. Sieltä tämä morfologiaharrastus on lähtöisin.

Työtehtäväsi olivat myös vahvasti kytköksissä luontoon.

Ehdottomasti. Jollekin luonto voi olla kaukana arkkitehtuurista, mutta itselleni maisema on osa arkkitehtuuria. Luonto aina mukana, mitä tahansa olen suunnitellut tai tehnyt. Olin keskeinen henkilö Helsingin seudun luonnonalueiden suunnittelussa. Tein luonnonoloselvityksiä esimerkiksi Mustikkamaasta ja Keskuspuistosta. Olin tekemässä myös Espoon Luukin alueen suunnitelmaa. Myöhemmin työni painopiste siirtyi enemmän sosiaaliseen rakentamiseen, mutta luonto säilyi kuitenkin vahvasti läsnä.

Olet matkustellut paljon. Mikä kuvausmatka on jäänyt erityisesti mieleesi?

Erityisesti mieleeni on jäänyt Koloveden melonta. Keskiyön tunnelma uskomattoman tyyneen Koloveden varrella oli taianomainen. Saaristomeren kajakkiretket ovat olleet aina myös hienoja. En osaa eritellä niistä mieleenpainuvinta. Harva tietää, että tuollaisia maisemia on. Pihamaallamme on edelleen kajakkini. Sitä katsellessa tekee mieli hypätä kyytiin jälleen.

Mitä olet suunnitellut tekeväsi seuraavaksi?

Työstän paraikaa kirjaa nimeltä *Moninaisuutta asumismuotoihin*. Teos tulee olemaan pamfletti asuntojen monipuolistamisen puolesta. Aalto peräänkuulutti samankaltaisia näkemyksiä ja koenkin seuraavani kirjassa Alvarin jalanjalkia.

Olli Lehtovuori: Pohjoista luontoa

25.11.2014–31.1.2015

Alvar Aallon ateljee

Tiilimäki 20, Helsinki

Opastetut kierrokset talviaikana (1.10.–30.4.)

ti–la klo 11.30

www.alvaraalto.fi